

Afgørelse i sager om husdyrbruget på [adresse1] i Sorø Kommune

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 25. november 2015

Sagerne NMK-132-00718, NMK-132-00757, NMK-134-00093 og NMK-134-00098

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter husdyrbrugloven¹ og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.²

¹Lovbekendtgørelse nr. 868 af 3. juli 2015 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

²Afgørelse i sagen NMK-134-00093 er truffet efter bekendtgørelse nr. 1280 af 8. november 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Afgørelse i sagen NMK-134-00098 er truffet efter bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Sorø Kommunes afgørelser af 10. juli 2014 (NMK-134-00093) og 11. maj 2015 (NMK-132-00757) om hhv. tilladelse til opførelse af kornsilo og tillæg til miljøgodkendelse af svineproduktionen på ejendommen [adresse1], 4180 Sorø.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Sorø Kommunes afgørelse 30. september 2014 (NMK-132-00718) om miljøgodkendelse til udvidelse af svineproduktionen på ejendommen [adresse1], 4180 Sorø, med tilføjelse af følgende vilkår:

37a. På husdyrbruget skal der til stadighed opretholdes en god staldhygiejne.

Natur- og Miljøklagenævnet ophæver Sorø Kommunes afgørelse af 28. april 2015 (NMK-134-00098) om tilladelse til udvidelse af gyllelagune på ejendommen [adresse1], 4180 Sorø. Sagen hjemvises til fornyet behandling i kommunen.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet³. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder fra datoen for nævnets afgørelse, jf. § 90 i husdyrbrugloven.

³Lovbekendtgørelse nr. 736 af 14. juni 2013 om Natur- og Miljøklagenævnet med senere ændringer.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagerne til Natur- og Miljøklagenævnet

Sorø Kommunes afgørelser af 10. juli 2014, 30. september 2014, 28. april 2015 og 11. maj 2015 er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af omboende. Klagepunkterne vedrører bl.a. følgende:

·	Husdyrbruget medfører uacceptable lugt-, støj- og fluegener. Klager anfører bl.a., at det øgede antal transporter vil medføre yderligere støjgener; at kommunen i relation til lugtgener har taget udgangspunkt i den gennemsnitlige lugtbelastning og undladt at beregne den kumulative effekt; og at der ikke er tilstrækkelig dokumentation for effekten af den kemiske luftrenser.
·	Udvidelsen vil medføre forurening af grundvandet.
·	Stalden og gyllelagunen er på forsøgsbasis. Klager anfører bl.a., at der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for teknologien; at der mangler en plan ved eventuel miljøkatastrofe eller brand; at der mangler en beredskabsplan ved lækage af gyllelagunen; og at gyllelagunen bør sidestilles med en stald, og at lugtgenerne derfor bør indgå i beregningerne.
·	Udvidelsen vil medføre, at tålegrænsen for omkringliggende natur overskrides, og udvidelsen vil påvirke dyrelivet negativt.
·	Husdyrbruget råder ikke over tilstrækkelige udbringningsarealer.
·	Indholdet af kommunens afgørelse af 11. maj 2015 om tillæg til miljøgodkendelse kræver en ny miljøgodkendelse.
·	Den opførte silo har en anden farve end de eksisterende siloer og er større end anført i kommunens tilladelse af 10. juli 2014.
·	Tilladelsen af 28. april 2015 om udvidelse af gyllelagunen med 2.000 m ³ .
·	Udvidelsen medfører en værdiforringelse af de omkringliggende boliger og indebærer en øget smitterisiko (MRSA).

Sagens oplysninger

Sorø Kommune modtog den 11. juni 2013 en ansøgning om miljøgodkendelse til udvidelse af svineproduktionen på [adresse1], 4370 St. Merløse.

Den 24. juni 2014 modtog Sorø Kommune en anmeldelse efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 27 om etablering af en kornsilo på samme adresse. Sorø Kommune traf herefter den 10. juli 2014 afgørelse om, at den anmeldte kornsilo kunne opføres uden miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven.

Sorø Kommune meddelte den 30. september 2014 miljøgodkendelse til udvidelse af svineproduktionen på [adresse1], 4370 St. Merløse, fra en årsproduktion på 35.900 smågrise (7-30 kg) og 4 heste (svarende til ca. 169 DE) til en årsproduktion på 40.000 smågrise (7-30 kg), 20.000 slagtesvin (30-114 kg) samt 14 heste (svarende til i alt 826 DE). Godkendelsen omfatter opførelse af en ny slagtesvinestald på 4.940 m², en gyllelagune på 8.000 m³, overdækning af en eksisterende gyllebeholder, et fiberhus på 100 m², to nye kornsiloer med anlæg til korngrav og en udvidelse af foderladen med 60 m².

Den 23. januar 2015 modtog Sorø Kommune en forespørgsel fra ansøgers konsulent, om det var muligt at anvende et nyt luftfilter - kemisk rensning - som endnu ikke var på teknologilisten, men som var på vej til at få en vejledende udtalelse fra Miljøstyrelsen. Kommunen oplyste, at det ville kræve et tillæg til godkendelsen samt en vejledende udtalelse fra Miljøstyrelsen specifikt rettet mod anlægget på [adresse1].

Da det var usikkert, hvornår den vejledende udtalelse fra Miljøstyrelsen ville foreligge, anmodede kommunen den 4. februar 2015 om beregninger af den belægning, som kan være i stalden uden rensedyr ved opstart. Herefter blev den 27. februar 2015 indsendt to fiktive ansøgninger i husdyrgodkendelse.dk med nye beregninger på årsproduktion uden luftrensning.

Sorø Kommune meddelte herefter den 27. april 2015 tilladelse til opstart af produktionen som planlagt i uge 20 med en nedsat slagtesvineproduktion fra 20.000 stk. til 12.000 stk. årligt, indtil der forelå dokumentation for luftrenserens effekt i form af en udtalelse fra Miljøstyrelsen. Den 28. april 2015 meddelte kommunen tilladelse efter § 29 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen til udvidelse af gyllelagunen på ejendommen med 2.000 m³.

Den 29. april 2015 afgav Miljøstyrelsen sin vejledende udtalelse om miljøeffekten for den valgte kemiske luftrensere, hvori Miljøstyrelsen vurderede, at der kunne gennemføres et testforløb på ejendommen.

På denne baggrund meddelte Sorø Kommune den 11. maj 2015 tillæg til miljøgodkendelse af svineproduktionen på [adresse1], 4296 St. Merløse. Det fremgår af tillægget, at de i tillægget fastsatte vilkår 17-25 erstatter vilkår 17-26 i godkendelsen af 30. september 2014, såfremt der installeres en kemisk luftrensere. Tilsvarende erstattes vilkår 61-64 i miljøgodkendelse med de i tillægget fastsatte vilkår 61-64. De øvrige vilkår i miljøgodkendelsen fortsætter uændret, således at godkendelsen og tillægget udgør en samlet regulering af husdyrbruget på [adresse1].

De påklagede afgørelser

Sorø Kommune traf den 10. juli 2014 afgørelse om, at en kornsilo på 924 m³, en diameter på 10,5 meter og en højde på 13,15 meter kunne opføres uden miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven. Afgørelsen blev truffet efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 27.

Af kommunens afgørelse fremgår bl.a. følgende:

"Sorø Kommune vurderer, at kornsiloen er erhvervsmæssigt nødvendig for ejendommen.

[..]

Kornsiloen, der har en diameter på 10,05 m, er 13,15 meter høj og har en kapacitet på 924 m³ skal opføres ved siden af de to eksisterende siloer imellem smågrisestalden og hestestalden. Den nye silo opføres således i tilknytning til den eksisterende bygningsmasse og bliver væsentlig lavere end de eksisterende siloer.

[..]

Den nye silo bliver cirka 5 m lavere end de eksisterende siloer. Set fra [vejen] øst for ejendommen vil siloen komme til at ligge skjult bagved de eksisterende siloer. Set fra [vejen] sydøst for ejendommen vil siloen være delvist skjult af ejendommens eksisterende beplantning og de eksisterende bygninger. Dvs. set fra den nord-syd-gående del af [vejen] vurderes det ikke, at den nye silo vil have en væsentlig øget påvirkning af landskabet. Set fra vestlig retning vil den nye silo være mere tydelig, da der ikke er bygninger vest for siloen. Dog hæver terrænet sig her, og med en højde på 13 meter vil siloen ikke virke dominerende. Det vurderes, at den nye silo vil synes mest fra de steder, hvorfra de eksisterende siloer er mest fremtrædende, men da den er så meget lavere, vil den ikke have betydning for det visuelle indtryk. Samlet set vurderes det, at en ekstra silo der er 5 meter lavere end de eksisterende, ikke vil påvirke landskabet væsentligt.

Den øgede opbevaringskapacitet vil betyde, at der skal køres mere korn til ejendommen. Imidlertid erstatter kornkørslen leverancer af andet foder (brød). Håndteringen af korn kan skabe øgede støvgener. Det er dog kommunens vurdering, at den ekstra kornhåndtering ikke vil medføre støvgener udover hvad der må forventes i nærheden af en større landbrugsbedrift. Ingen af naboerne vil således påvirkes væsentligt af den nye silo, hverken landskabsmæssigt eller som følge af den øgede aktivitet omkring siloen.

Kommunen vurderer, at det anmeldte opfylder kravene i forhold til § 27 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, og at der dermed ikke sker en væsentlig påvirkning af miljøet."

Af kommunens bemærkninger til klagerne over afgørelsen af 10. juli 2014 fremgår bl.a. følgende:

"Klagen over selve afgørelsen handler om, at naboerne mener at der burde være stillet vilkår om at siloen skulle være grøn. De mener, at den sølvfarvede silo ikke harmonerer med de allerede eksisterende siloer.

Sorø Kommune har i forbindelse med behandlingen af sagen vurderet, at den ansøgte silo med en højde på kun 13,5 meter kunne bygges det pågældende sted uden gene for oplevelsen af landskabet. Da det er kommunens vurdering, at den ikke ville være til gene - uanset farve - kunne sagen afgøres som en anmeldesag efter § 27 i godkendelsesbekendtgørelsen. Kommunen kan ikke stille vilkår i forbindelse med en afgørelse efter § 27. Havde kommunen fundet det nødvendigt med et vilkår, havde opførelsen af siloen krævet en egentlig miljøgodkendelse.

[..]

Størstedelen af klagen omhandler da også det forhold at siloen er bygget alt for stor. Den del af sagen er overgivet til rette myndighed, og kommunen har ikke yderligere bemærkninger hertil."

Den 30. september 2014 meddelte Sorø Kommune miljøgodkendelse til udvidelse af svineproduktionen på [adresse1], 4370 St. Merløse. Af miljøgodkendelsen fremgår bl.a.:

" Generelle vilkår

[..]

3. Godkendelsen må først udnyttes i takt med, at der er udspretningsarealer til rådighed, der er godkendt efter § 16 i husdyrbrugloven, til at sprede husdyrgødningen på. Ansøger skal, senest 6 måneder før nye arealer skal anvendes til udspretning, have sørget for, at der er søgt om godkendelse af arealerne.

4. Godkendelsen må kun udnyttes, når forudsætningerne i Miljøstyrelsens vejledende udtalelse om miljøeffekt for Agrifarms staldkoncept Intelligfarm til svin følges. Stalden skal testes i overensstemmelse med den af ETA-Danmark godkendte testplan.

Ventilation

[..]

16. Skiftes ventilationssystemerne i de eksisterende stalde, skal der vælges blandt de mest støjsvage og energieffektive på markedet. Datablad for det valgte system skal indsendes til kommunen til godkendelse, inden anlægget etableres.

[..]

Lugt

37. Vilkår 17-26 om biologisk luftrensning er en forudsætning for at kravene til lugt er overholdt. Hvis der alligevel efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der er væsentligt større end forventet ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal iværksættes foranstaltninger til begrænsning af generne.

Testresultater

38. Staldsystemet skal testes i overensstemmelse med den til Miljøstyrelsen indsendte og godkendte (af MELT-udvalget) testplan.

39. Så snart testresultaterne foreligger skal de sendes til kommunen, med henblik på at kommunen kan vurdere, at vilkårene i miljøgodkendelsen er opfyldt.

Alternative vilkår

40. Hvis effekten af lugtrensningen udebliver, skal antallet af producerede slagtesvin nedsættes, så den samlede lugtemission fra slagtesvinestalden ikke overstiger 34.157 LE(lugtenheder)/s eller 68.314 OU/s, hvilket svarer til det niveau, der er forudsætningen for ansøgningen. Beregninger, der viser at dette krav overholdes, skal fremsendes til kommunen.

41. Udebliver effekten af ammoniakrensningen på størrelsen af ammoniakemissionen, skal der iværksættes yderligere tiltag (f.eks. i form af yderligere fodringstiltag) så ammoniak-emissionen ikke overstiger 4.706 kg NH₄-N/år samlet for anlægget. Der skal indsendes beregninger, der dokumenterer at ammoniakemissionen kan holdes på dette niveau med teknologier, der er optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste (fodring eller andet).

42. Er det ikke muligt at opnå en maksimal udledning på 4.706 kg NH₄-N/år ved hjælp af andre godkendte teknologier, skal produktionen af slagtesvin nedsættes så ammoniakemissionen samlet set ikke overstiger de 4.706 kg/år.

43. Kan alternative teknologier ikke indføres med det samme, skal produktionen af slagtesvin nedsættes til et niveau, så den maksimale ammoniakudledning ikke overstiger 4.706 kg/år indtil den alternative teknologi kan bringes i anvendelse.

Transport

44. Transport af dyr til og fra ejendommen, samt levering af foder skal ske mandag til fredag i tidsrummet kl. 08-18. Dog må i gennemsnit 2 transporter om ugen foregå i tidsrummet mandag til fredag kl. 05-08.

Uheld og risici

45. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, skal virksomheden øjeblikkeligt anmelde dette til Alarmcentralen, på tlf. 112 og efterfølgende til Sorø Kommune, Fagcenter Teknik, Miljø og Drift 57 87 60 00 eller teknik-miljoe@soroe.dk.

46. Virksomheden skal udarbejde en beredskabsplan, som skal foreligge på bedriften senest ved miljøgodkendelsens ibrugtagning. Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:

Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på at "stoppe ulykken/uheldet" og begrænse udbredelsen.

Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmes og hvordan.

Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og dræn-systemer og vandløb mm.

En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på bedriften, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamlings af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Beredskabsplanen skal være let tilgængelig for personalet på virksomheden, og være tilgængelig i en udgave på et sprog som personalet kan forstå. Personalet skal mindst en gang årligt gøres bekendt med planens indhold og placering.

Beredskabsplanen skal gennemgås mindst 1 gang årligt.

Støjkluder

47. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Mandag - fredag	Alle dage	Alle dage	Alle dage
Kl. 7-18 (8 timer)	Kl. 18-22 (1 time)	Kl. 22-7 (1/2 time)	kl. 22-7
Lørdag	Lørdag		Maksimal værdi
Kl. 7-14 (7 timer)	Kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag Kl. 7-18 (8 timer)		
55 dB(A)	45dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µ Pa). Tallene i parenteserne angiver midlingstiden inden for den pågældende periode. (Midlingstiden angiver hvor mange timer der indgår i gennemsnitsberegningen i forbindelse med en støjmåling).

48. Tilsynsmyndigheden kan maksimalt 1 gang årligt kræve dokumentation for at støjvilkår overholdes. Støjmålingen, skal udføres af et akkrediteret firma eller en certificeret person. Støjmålingen skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som aftales med tilsynsmyndigheden.

Skadedyr

49. Der skal på ejendommene foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.

[...]

Støv

52. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår støvgener, der er væsentligt større end forventet ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal iværksættes foranstaltninger til begrænsning af generne.

[...]

Luftrensning

61. Der skal føres logbog for luftrensningsanlægget, hvori følgende registreres:

Ledningsevnen (minimum på timebasis)

Luftrensningsanlæggets daglige driftstid

Månedlige målinger af vandforbruget og tryktabet

Tidspunkter for rengøring/skiftning af filtre

Enhver form for driftsstof med angivelse af årsag og varighed.

En årlig opgørelse af driftstiden.

62. Der skal indgå skriftlig aftale med producenten/leverandøren om serviceeftersyn af luft-rensningsanlægget. Anlægget skal kontrolleres af producenten/leverandøren mindst hver 4. måned. Kalibrering af ledningsevnesensoren skal foretages mindst én gang om året. Serviceaftalen med producenten/leverandøren skal opbevares på husdyrbruget.

63. Sorø Kommune skal underrettes, såfremt luftrensingsanlægget er ude af drift i en periode på mere end 2 dage.

64. Logbogen/den elektroniske registrering af data, kontrolrapporter samt dokumentation for kalibrering af ledningsevnesensoren skal opbevares på husdyrbruget og fremvises på forlangende.

[...]

Teststald

Stalden på [vejen] opføres som en teststald. Dvs. at staldkonceptet med guldudsug og rensning af luft skal testes med hybridventilation for at blive optaget på teknologilisten. Testperioden vil strække sig over 1-2 år. Varigheden afhænger af de opnåede testresultater.

Der testes på 4 sektioner ud af de i alt 8 i den nye slagtesvinestald. De 2 sektioner ud af de 4 er reference - dvs. de kører uden gulvudsug og rensning i de dage, hvor der testes.

Der er 7 test -perioder årligt, hvor der måles på ammoniak og lugt.

Testperioden strækker sig over 6 dage a´ 24 timer.

Testperioden er sat til 6 dage, men formentlig vil den kun strække sig over 5 dage, så her er regnet "worst-case".

Antallet af testdage, hvor der ikke renses på 1/4 af stalden, er således 42 dage årligt. Ansøger har indsendt en beregning af hvor meget mere ammoniak og lugtmission der kan forventes i det år, der testes.

[...]

I forhold til BAT-beregningerne holder stalden i testperioden sig fortsat væsentligt under den beregnede emissionsgrænseværdi på 7010 kg N.

Det er Sorø Kommunes vurdering, at den beskudte merudledning af ammoniak og lugt der vil være når stalden testes, ikke vil have betydning for nærliggende natur eller overskride lugtgenekriteriet.

[...]

5. Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

[...]

5.1 Ammoniak

[...]

Internationale naturbeskyttelsesområder og større sårbare naturområder

Det nærmeste Natura 2000 område (internationaler naturbeskyttelses-områder) er habitatområde nr. 137" Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å" og ligger ca. 5,7 km nordvest for staldanlægget.

Det nærmeste naturområde omfattet af husdyrbruglovens § 7, stk.1 nr. 2 (kategori 2 natur) ligger ca. 5,3 km nordvest for anlægget. Der er tale om et overdrev. Der er foretaget en beregning af den totale ammoniakdeposition fra anlægget til området. Beregningen viser, at den totale deposition fra produktionen til naturområdet er 0,0 kg N/ha/år.

Da afstanden til internationalt beskyttet natur er større end til kategori 2 natur, er det kommunens vurdering, at der heller ikke til disse områder vil være ammoniakdeposition fra anlægget.

Det er kommunens vurdering, at hverken kategori 2 natur eller naturtyper, der danner udpegningsgrundlag for internationalt beskyttet natur vil kunne påvirkes væsentligt af produktionen på [adresse1].

Kategori 3 natur

[...]

Den nærmeste kategori 3 natur er en mose ca. 1.500 m nord for anlægget. Beregninger viser, at der til denne mose sker en merbelastning på 0,1 kg N/ha/år. Merbelastningen er således væsentlig lavere end den højst tilladte belastning.

Naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3

Sorø Kommune har desuden undersøgt om der inden for en afstand af 1.500 meter findes andre natur-arealer beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, der evt. kunne blive påvirket af ammoniakemissionen fra anlægget i en sådan grad, at det kan ændre naturtypens tilstand og dermed være i strid med naturbeskyttelseslovens § 3.

Ca. 100 meter nord for anlægget findes en beskyttet sø. Beregninger viser, at søen i det punkt der ligger nærmest anlægget modtager 6,0 kg N/ha/år mere end før udvidelsen. Ved beregningen, er der taget udgangspunkt i den smågriseproduktion, der er i den eksisterende stald lige før udvidelsen. Indtil sommer 2013 har der været produceret slagtesvin i stalden. Emissionen af ammoniak fra den daværende slagte-svineproduktion var højere end for smågriseproduktionen. Var der taget udgangspunkt i den daværende slagtesvineproduktion, ville merbelastningen udgøre 4,5 kg N/ha/år. I praksis, set over en årrække, er meremissionen beskrevet i de kommende afsnit således mindre og beregningerne kan derfor betragtes som en worst-case beregning af merbelastningen.

Resultater en udvidelse af en produktion i en merbelastning på over 1 kg nitrat til et naturområde, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, skal kommunen vurdere, om denne merbelastning vil føre til en ændring af naturområdets tilstand.

Uanset om udgangspunktet er den tidligere slagtesvineproduktion eller smågriseproduktionen er merbelastningen på over 1 kg og kommunen vurderer derefter på om den samlede belastning fra hele produktionen vil medføre en ændring af de § 3 beskyttede naturtypers tilstand.

Sorø Kommune var den 24. januar 2014 på besigtigelse ved søen. Der er tale om en sø opstået i forbindelse med råstofgravning. Søen har derfor generelt meget stejle sider og en stenet bund, som kun få steder var bevoxet med større planter. Søen bruges til "put and take". Der blev ikke fundet tegn på til-ledning af drænvand fra de omliggende marker. Vandet var klart med stor sigtddybde, og bundens sten kun svagt bevoxede med alger.

Det var koldt og stedvist var der et tyndt islag på søen. Men det lykkedes alligevel at fange lidt smådyr med dørslagsketcheren et sted, hvor bunddybden var under 1 m og der var rørvækst: Dyrelivet bestod af en del døgnfluencyfer, enkelte vandbænkebidere, vårfuelarver (limnephilidae), vandnymfenymfer (ja, det hedder de), og en enkelt ubestemt snegl. Derudover var der nogle få larver af tovingede, så vidt vides uden kendt indikatorværdi for søens tilstand. Af egentlige vandplanter blev der fundet kildemos og vand-formen af vandspir.

Alt i alt er der tale om en ikke særligt eutrofieret sø, som trods "put and take" aktiviteterne vurderes at ligge i den bedre ende af småsøerne. Søers eutrofiering er helt overvejende relateret til belastningen med fosfor.

Afsætning af ammoniak fra anlægget falder hurtigt med afstanden. Den beregnede merbelastning på 6,0 kg N/ha/år er således beregnet til det nærmeste punkt i søen. Totalbelastningen fra anlægget er i dette punkt 7,8 kg N/ha/år. En beregning til den midterste del af søen viser en totalbelastning fra anlægget på 2,4 kg N/ha/år og til den fjerneste ende viser beregningen en totalbelastning fra anlæg til søen på 1,3 kg N/ha/år. Den nærmeste del af søen strækker sig i en lille bugt ned mod anlægget, hvor den midterste del af søen er langt bredere. Da der netop er tale om en sø, vil vandet blandes rundt og den samlede næringsstofpåvirkning vil være et vægtet gennemsnit af belastningerne de forskellige steder i søen.

Det er kommunens vurdering, at den gennemsnitlige totalbelastning fra anlægget til søen vil være omtrent 2,8 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen i Sorø kommune er på 13,3 kg N/ha/år, så det har næppe væsentlig betydning for tilstanden i søen, at der fra anlægget tilføres ca. 2,8 kg N/ha/år oven i baggrundsbelastningen.

Samlet set vil den fremtidige belastning være 16,1 kg N/ha.

Natur- og Miljøklagenævnet har i flere afgørelser tilkendegivet at tålegrænsen for de små næringsstofpåvirkede søer og vandhuller i det åbne land, som efter en konkret vurdering ikke svarer til de næringsfattige søer i Tålegrænsenotatet (nu opdateret jf. //7/), vil kunne tåle en højere ammoniakdeposition uden at ændre tilstand. Det er kommunens vurdering, at søen ikke kan sammenlignes med naturtyper af typen "Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden (nr. 3130)" "Brunvandede søer og vandhuller (nr. 3160)" der begge har en tålegrænse på 5-10 kg.

Søen vil snarere efter en konkret vurdering have en tålegrænse omkring de 20 kg N/ha. Da der ikke som følge af projektet er risiko for en højere fosforafstrømning til søen, er det derfor Sorø Kommunes vurdering, at totalbelastningen på den beskyttede sø på gennemsnitligt 2,8 kg N/ha/år ikke vil være i strid med naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2.

Lige syd for staldanlægget i en afstand af 50 meter ligger der en § 3 beskyttet vandhul, som efter udvidelsen vil få en totalbelastning fra anlægget på 10,2 kg N/ha/år.

Søen blev besigtiget d. 18. juni 2014. Den er ca. 650 m² stor og er stærkt skygget af omgivende træer. Der er generelt en bred lavvandet zone med vanddybder under en halv meter langs brinkerne. Selve overgangen til tørt land er dog stejl pga. slid fra ænders snadren. Der er en lille ø i midten af søen og en mindre træflåde, som tjener som siddeplads for ænder. Ved besigtigelsen var der 3 par halvtamme grå-ænder i søen.

Bunden er fast men med et ret tykt, sort og boblende lag af uomsatte blade og dynd. Vandet var mælket, men blev ved besigtigelsen holdt klart af et stort antal dafnier. Dyrelivet er ellers meget sparsomt med tynde bestande af substrattilknyttede myggelarver (enkelte røde) og vandbænkebidere. Derudover blev der kun set enkeltindivider af vandkalv og bugsvømmer. Bortset fra Liden andemad er der ikke vand- eller brinkplanter i nævneværdigt omfang.

Samlet set må søen beskrives som biologisk meget fattig med kun nogle få forureningstolerante arter. Formodentlig er der i bundlaget ophobet væsentlige mængder næringsstoffer fra andefodring.

Det er kommunens vurdering, at det lille, biologisk fattigt og i forvejen næringsstofbelastede vandhul ikke vil ændre tilstand selv med en totalbelastning på 10 kg N/ha/år fra anlægget plus en baggrundsbelastning på 13,3 kg N/ha/år, da vandhullet forekommer kvælstofmættet af de aktiviteter der foregår i forvejen.

Nord for anlægget ligger en mose og et vandhul i en afstand af ca. 90 meter. Kommunen har besigtiget området og i den forbindelse nedjusteret mosens størrelse. I forbindelse med dette arbejde i 2012 blev det noteret:

Sydøst for den store "put and take" sø er en mindre sø, som if. ejerens oplysninger er tæt på at tørre ud om sommeren, men dog holder vand de fleste år. Dybden er større end en halv meter. Brinkerne er de fleste steder stejle. Bunden er dækket af et noget boblende mudderslag.

Søen er under tilgroning med bl.a. tagrør og dunhammer. Desuden vokser bl.a. padderok sp og star sp. langs bredden. Søen har et dyreliv, som består af bl.a.: Mosesnegl, døgnflue- og vandnymfenymfer, Igle sp. vandkalve, vårfuelarver (limnephillidae), enkelte røde myggelarver, kvækkende butsnudet frø, Grøn-benet rørhøne.

I tilknytning til søens østlige ende er der et ca. 250 m stort areal, som har karakter af pilesump. Det er meget lavvandet og med et meget tyndt lag af døde blade og mudder, fordi det tørrer ud om sommeren. På grund af skygge fra pilene, er der stort set ingen vegetation, men der blev dog fundet enkelte star sp. og lidt svagt udviklede tagrør. Vegetationen viser, at arealet er permanent eller tidvist vådt, og vurderes derfor at falde ind under naturbeskyttelseslovens begreb: "Moser og lignende".

På baggrund af [person1] og [person2] høringsvar i forbindelse med høring af miljøgodkendelsesudkastet, blev der sået tvivl om der i virkeligheden var tale om et overdrev, da dette var noteret på registreringen i miljøportalen. Sorø Kommune har derfor den 13. august 2014 besigtiget området igen. Det er efter denne besigtigelse stadig fortsat kommunens vurdering, at der er tale om naturtypen "mose og lignende". Besigtigelsesnotatet er medtaget i denne miljøgodkendelse som bilag 7.

På baggrund af søens dyreliv m.v. er der tale om en sø i almindelig tilstand. Der er tegn på påvirkning (bundsammensætning og røde myggelarver), men dyrelivet er samlet set ikke ringe. Det er kommunens vurdering, at der er tale om en almindelig næringsstofpåvirket mose med et mindre vandhul uden den store følsomhed overfor kvælstof. Den øvre tålegrænse vurderes at være 25 kg N/ha/år.

Med en beregnet totalbelastning fra anlægget på 8,2 kg N/ha/år og en baggrundsbelastning på 13,3 kg N/ha/år er det kommunens vurdering at mosen ikke vil ændre tilstand som følge af udvidelsen af husdyrbruget.

300 meter mod vest ligger et par småsøer beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Beregninger viser, at de vil modtage en merbelastning på 1,2 kg N/ha/år (worst case) og en totalbelastning fra anlægget på 1,5 kg N/ha/år. Søerne er almindelige vandhuller i en dyrket mark, med afløb til Æskemose Å. Det er kommunens vurdering, at en forholdsvis beskedne totalbelastning på 1,5 kg N/ha/år fra anlægget oveni baggrundsbelastningen på 13,3 kg N/ha/år ikke vil ændre søernes tilstand, da småsøerne i forvejen belastes af kvælstof fra de omliggende marker, og det primært vil være fosfor der vil kunne udgøre et problem for søerne.

Ca. 600 meter mod øst findes en beskyttet eng, ca. 500 meter mod nord en beskyttet mose og 400 meter mod vest en større beskyttet sø. Alle tre naturtyper modtager under 1 kg N/ha/år (worst case) mere, som følge af den fremtidige produktion.

Natur- og Miljøklagenævnet har i flere afgørelser fastslået, at der ved vurderingen af om udvidelse af et husdyrbrug kan føre til tilstandsforandringer i et nærliggende § 3 område, må der tages udgangspunkt i, om det ansøgte vil medføre en merdeposition på mindre end 1 kg N/ha/år. I givet fald vil det ansøgte efter den tilgængelige viden ikke medføre, at der sker en tilstandsændring af den beskyttede naturtype, uanset hvor stor tilførsel der samlet set sker til naturområdet.

Det er derfor kommunens vurdering, at mosen, engen og søen ikke vil ændre tilstand som følge af udvidelsen.

Udover de her beskrevne naturtyper ligger der indenfor en radius af 1500 meter fra anlægget en række små vandhuller, der også er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Alle vandhuller ligger længere væk eller i vestlig retning, hvor belastningen er mindre, end de ovenfor beskrevne. Det er derfor Sorø Kommunes vurdering, at der ikke vil ske en merbelastning på over 1 kg N/ha til nogen af disse vandhuller, og der derfor ikke er risiko for tilstandsændringer af dem.

[...]

5.2 Lugt

[...]

Samlet resultat af lugtberegning

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE(antal)	Beregnings model	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	Ny	972,02	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand
Samlet bebyggelse	0	Ny	747,35	747,35	234,27	800,69	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.
Enkelt bolig	1	Ny	369,13	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.

Forklaring til skemaet: Resultatet i skemaet er taget direkte fra beregningssystemet. Enheden er i meter og grunden til at der i nogle af cellerne står 0,00 er, at der ikke er nabobeboelse indenfor 1,2 gange geneafstanden. Er der ikke det, udregner systemet slet ikke den korrigerede geneafstand/viser den gennemsnitlige afstand til naboerne.

Der forventes ikke lugtgener, der overskrider grænseværdierne, fra det ansøgte projekt. Geneafstanden er den afstand, hvor anlægget kan give gene for naboer. Dvs. når beboelserne ligger længere væk end geneafstanden, så forventes der ikke lugtgener. Der er 1,2 gange geneafstand til nabobeboelse og byzone. Når geneafstanden er så stor, ses der bort fra påvirkningen. Genekriteriet i forhold til samlet bebyggelse er overholdt, idet den korrigerede geneafstand er kortere end vægtet gennemsnitsafstand. Den korrigerede geneafstand er geneafstanden, hvor der er korrigeret for vindretning og kumulation i forhold til en situation, hvor den nye lugtmodel anvendes. Den indeholder desuden en korrektion baseret på en bortscreening af staldafsnit, som er placeret længere væk end 1,2 gange geneafstanden.

Kumulation med andre husdyrbrug

Den beregnede geneafstand forøges i situationer, hvor der indenfor 300 meter fra byzone og lign. samt samlet bebyggelse eller 100 meter fra nabobebyggelse findes andre staldanlæg på andre ejendomme, hvor der produceres mere end 75 DE. Forøgelsen af geneafstanden beregnes i ansøgningens beregningsmodul ved at det angives hvor mange husdyrproduktioner over 75 DE, der ligger indenfor disse afstande.

I dette tilfælde findes en del af dyrene på [adresse2] i en bygning, der ligger under 100 meter fra nærmeste nabo uden landbrugspligt, som er [adresse3]. Derfor er der i ansøgningssystemet angivet at der inden for 100 meter er én anden ejendom med mere end 75 dyreenheder og der sker en mindre forøgelse af den ukorrigerede geneafstand. Dog er genekriteriet stadig overholdt fordi naboen på [adresse3] bor mere end 1,2 gange geneafstanden fra produktionen på [adresse1].

Da lugtgenekriterierne er overholdt, er det kommunens vurdering at produktionen ikke vil resultere i væsentlige lugtgener.

[...]

5.6 Støj

Støj fra staldanlægget vil kunne forekomme fra dyr og staldmekanik samt interne og eksterne transporter til og fra ejendommen. Der vil være spidsbelastning af støj i forbindelse med ind- og udlevering af grise. Derudover vil der være almindelig støj fra den daglige pasning af grisene.

Støj fra staldanlægget vil kunne forekomme fra dyr og staldmekanik samt interne og eksterne transporter til og fra ejendommen.

Type	Placering	Driftstid	Tiltag til begrænsning af støj
Ventilationsanlæg Ny stald	I kip	Hele døgnet	75 % naturlig ventilation. Ingen motorer
Ventilation i eksisterende stald	I tagflade	Hele døgnet	Opsætning af energivenlig EC-motor (støjsvag)
Stalde og dyr	I stalderne	Ca. kl. 05.00-19.00 alle dage.	*
Foderanlæg	Hjemmeblanderi placeret i foderlade.	Kører i hele døgnet, men det hele foregår indendørs med lukket port.	*kan ikke høres udenfor bygningen
Korn	3 gastætte udendørs siloer		Ingen tørring
Kørsel med maskiner	Lastbil fra ejendom til udspretningsarealerne. Kornvogne fra arealer til silo	I højsæsonerne - hele døgnet.	* stor del af gylle udpumpes fra ejendom

* Generelt forventes støjen fra anlægget at være mindre end miljøstyrelsens angivelser

(55 dag/ 45 aften / 40 nat dbA). Der må dog påregnes et vist støjniveau i forbindelse med markarbejdet i højsæsonerne, den forventes dog uændret i forhold til den nuværende produktion.

Støj fra gylleudkørsel foregår kun i to højsæsoner; forår og sensommer. Støj fra kornvogne kun i høst.

For at begrænse støjgener kontrolleres og renses mekaniske installationer jævnligt, således at de fungerer optimalt og ikke giver anledning til unødigt støj. Støjkilder i form af ventilationsafkast, udleveringsrum og fodersiloer fremgår af beliggenhedsplan.

5.7 Støv

Problemer med støv kan hovedsageligt opstå ved håndtering af foder. Foderhåndteringen foregår dog kun indendørs og foderet bliver sneget, hvilket reducerer støv væsentligt.

Det forventes dog, at støvgener ikke vil kunne påvirke omkringboende væsentligt, idet der er stor afstand til nærmeste nabo.

Der kan desuden forekomme støv fra alm. kørsel i tørre perioder. Det er dog kommunens vurdering, at der ikke vil forekomme væsentlige støvgener for de omkringboende.

[...]

6. Udbringningsarealer

Der hører ikke udspretningsarealer til bedriften. Væskefraktionen udbringes på arealer tilhørende [virksomhed1] ApS., hvor størstedelen af arealerne ligger i Holbæk Kommune. Fiberfraktionen udbringes på andre arealer, der også som forudsætning for denne godkendelse skal godkendes inden udbringning.

[...]

Det er derfor Holbæk Kommune, der skal udarbejde arealgodkendelse til udspretningsarealerne. Nærværende miljøgodkendelse må udnyttes i takt med, at der er godkendte 3. mands arealer at sprede den separerede gylle på. Ansøger skal sørge for, at der så tidligt som muligt og senest 6 måneder før arealerne skal bruges til udspretning af den separerede gylle er indsendt ansøgning om godkendelse af arealerne til myndigheden. Dette fremgår af vilkår 3, ligesom der af vilkår 34 til 37 fremgår hvilke nærings-stofmængder fra denne produktion, der skal indgå i arealgodkendelsen."

Af kommunens bemærkninger til klagerne over miljøgodkendelsen fremgår bl.a.:

"4. Der henvises til beregning og vurdering i mgk - dog er gyllelagunen ikke en test-teknologi. Der findes flere gyllelaguner i landet - der er tale om en godkendt teknologi. Gyllelagunen skal følge anvisningerne i følgende byggeblad: https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Byggeblade/Sider/bb_103_04_30_dato031003.pdf. Der er her krav til undersøgelse af grundvandsforhold ved hjælp af en geoteknisk rapport. Lagunen kan først opføres når disse forhold er i orden. Da det er et generelt krav at følge byggebladet, skal der ikke i miljøgodkendelsen sættes vilkår herom.

[...]

4. Gyllelagunen [...] indgår i lugtgeneberegningerne som en overdækket gyllebeholder. [...]

15. Hensynet til grundvandsbeskyttelsen bliver varetaget i arealgodkendelsen. Så længe grundvands indsatsplanerne ikke er færdigbehandlet følger denne faste grænser for merbelastning med kvælstof indenfor de såkaldte NFI-områder. Det vil blive behandlet i forbindelse med arealgodkendelsen, som Holbæk Kommune står for. [...]"

Sorø Kommune meddelte den 27. april 2015 bl.a. tilladelse efter § 29 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen til udvidelse af gyllelagunen på ejendommen med 2.000 m3. Af kommunens afgørelse fremgår bl.a. følgende:

" Sorø Kommune vurderer at anmeldelsen om, at gyllelagunen bliver 2.000 m3 større end anført i godkendelsen, det vil sige i alt 10.000 m3, opfylder reglerne i godkendelsesbekendtgørelsens § 29, forudsat at gyllelagunen ikke kommer nærmere naboskel og nabobebyggelse end oplyst i forbindelse med ansøgningen om § 12 godkendelsen.

[...]

Kommunen vurderer, at bedriftens behov for opbevaringskapacitet imødeses bedre med en lagune på 10.000 m3, end den oprindeligt ansøgte på 8.000 m3.

Anmeldelse er ikke sendt i høring hos naboerne, fordi kommunen har vurderet at den ønskede udvidelse af gyllelagunen er af mindre betydning for naboerne, fordi den ikke kommer tættere på end den allerede godkendte gyllelagune.

Der er tidligere indsendt dokumentation fra firmaet bq millaq for, at etablering af gyllelagunen kan ske i henhold til byggeblad 103.04-30. Såfremt det er samme projekt, bare på 10.000 m³, er denne dækkende."

Af kommunens bemærkninger til klagerne over afgørelsen af 28. april 2015 fremgår bl.a. følgende:

"Kommunen har givet tilladelse til udvidelse af gyllelagunen med 2000 m³ med baggrund i at kapaciteten bedre modsvarer produktionens størrelse, og at der med den øgede kapacitet er indlagt en buffer i forhold til muligheden for lovlig udbringning. Sorø Kommune tilså arbejdet med at opføre gyllelagunen den 5. maj 2015. Det er kommunens vurdering, at Byggeblad 103.04.30 følges, og dermed at godkendte retningslinjer og sikkerhedsforanstaltninger for etablering af gyllelaguner følges."

Natur- og Miljøklagenævnet anmodede den 29. oktober 2015 om Sorø Kommunes bemærkninger til, at udvidelsen af gyllelagunen skete inden for 300 meter fra en § 3-beskyttet mose. Af kommunens besvarelse den 30. oktober 2015 fremgår bl.a.:

"Etablering af den større gyllebeholder er sket mod syd og mod øst. I ansøgningen er beholderens nordvestlige hjørne ikke blevet flyttet. Udvidelsen er således sket mod syd og mod øst, væk fra det registrerede moseområde. I behandlingen af sagen vurderede vi dels om gyllebeholderens størrelse ville have medført ændringer i afgørelsen om virksomhedens § 12 godkendelse fra september 2014 (hvis ansøgningen havde været på 10.000 m³ i stedet for 8.000 m³), dels om de forskellige afstandskrav var overholdt. Vi vurderede beholderens placering i forhold til den godkendte placering, og da vi konstaterede at den blev flyttet væk fra de nærmeste beskyttede naturområder, vurderede vi at afstandskravene var overholdt. I den forbindelse har vi vurderet at mosen er mindre end 2500 m³, at mosen meget skygget og er overvokset af pil og uden værdifulde arter."

Sorø Kommune meddelte den 11. maj 2015 tillæg til miljøgodkendelse af svineproduktionen på [adresse1], 4296 St. Merløse. Af tillægget fremgår bl.a.:

"Ikke-teknisk resume

Kommunen har den 23. september 2014 meddelt miljøgodkendelse til svineproduktionen på [adresse1], 4296 St. Merløse. I forbindelse med miljøgodkendelsen er der søgt om, og givet tilladelse til en biologisk luftrensning på særlige vilkår. Der er desuden givet tilladelse til etablering af en gyllelagune på 8000 m2.

Efter at miljøgodkendelsen er meddelt, er der fremkommet ønske fra ansøger om at anvende en kemisk luftrensning i stedet, samt at øge gyllelagunens volumen med 2000 m3. Kommunen har derfor vurderet, at der skal laves et tillæg til miljøgodkendelsen, som beskriver vilkår for den nye luftrensning samt vilkår om tilladt produktion uden luftrensning. [...]

Afgørelse

[...]

Sorø Kommune har med udgangspunkt i ansøgers oplysninger og Miljøstyrelsens vejledende udtalelse om miljøeffekt for Agri Airclean vurderet, at projektet kan gennemføres uden væsentlige påvirkninger på miljøet og uden væsentlige gener for naboer med de opstillede vilkår.

[...]

Generelle vilkår

1a. Dette tillæg til bedriftens miljøgodkendelse må kun udnyttes, når forudsætningerne i Miljøstyrelsens vejledende udtalelse om Agrifarms luftrenser Agri Airclean er opfyldt. Luftrenseren skal testes i overensstemmelse med den af ETA-Danmark godkendte testplan. (jf. dog vilkår 2 og 3). Tillægget bortfalder hvis det ikke er udnyttet inden 1 år.

Årsproduktion uden luftrensning

5a. Uden luftrensning må årsproduktionen være 40.000 smågrise i vægtintervallet 7 - 30 kg og 12.000 slagtesvin i vægtintervallet 30 -114 kg og 14 heste svarende til 534 dyreenheder (DE). Der tillades afvigelse i ind- og afgangsvægt for grisene, så længe det maksimale antal DE ikke overskrides.

6a. Uden luftrensning skal fordelingen af dyr i forhold til staldindretningen være i overensstemmelse med nedenstående:

stald	Staldsystem	Antal dyr	Antal stipladser	Vægt kg	Antal DE	
Smågrise	Smågrise, Toklimastald, delvis spaltegulv	40.000	6.154	7,00	30,0	178,37
Slagtesvin	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	12.000	Højst 3.000 må udnyttes	30,0	114,0	349,60
Heste	Heste < 700 kg	14	14			6,09
Sum		534				

Ammoniakreducerende tiltag

Vilkår 17-26 i miljøgodkendelse af 23. september 2014 erstattes af nedenstående vilkår 17-25 såfremt der installeres en kemisk luftrensning.

Kemisk luftrensning

17. Afkast fra gulvudsugning i slagtesvinestald skal tilsluttes et kemisk luftrensningsanlæg, der findes på Miljøstyrelsens teknologiliste (eller som er på vej til at blive optaget på teknologilisten).

18. Luftrenseren skal overholde forudsætningerne i Miljøstyrelsens indstilling og i den tekniske beskrivelse jf. vilkår 21 i tillægget.

19. Luftrensningsanlægget skal levere en lugtreduktion på minimum 73 % af den luft der suges ud under gulvet, som indeholder 50 % af lugten. Samlet set skal kombinationen af gulvudsug og luftvasker reducere lugten med 37 %.

20. Luftrensningsanlægget skal levere en ammoniakreduktion på mindst 70 % af den ammoniak der suges ud under staldgulvet, og som indeholder 60 % af ammoniakken fra stalden. Samlet set skal ammoniakfordampningen fra anlægget reduceres med mindst 42 %.

21. Luftrensningsanlægget skal styres og reguleres af et SRO-anlæg, som sender fejlmeddelelser til driftsleder. SRO skal logge og dokumentere, som minimum, pH i alle filtre, væskehøjder, vandtilførsel og - aftapning og flow fra hver enkelt staldsektion. SRO-anlægget skal styre luftrensningsanlægget, således at vilkår 20 overholdes.

22. Luftrensningsanlægget skal indstilles til at behandle udsugningsluften fra gulvudsugningen med det antal m³ luft pr. time som fremgår af den indsendte tekniske beskrivelse. Antal m³ luft pr. time skal svare til 10-25 % af den samlede norm for ventilation i slagtesvinestalde i forhold til dyrenes alder i de enkelte staldsektioner, dog således at vilkår 20 sikres overholdt.

23. Luftrensningsanlægget skal være i drift året rundt, mindst 8700 timer pr. år. Alternativt se vilkår 2 i tillægget.

24. Luftrensningsanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget og være kendt af driftspersonalet.

25. Målinger af ammonium og svovlbrinte i udsugningsluft før og efter luftrensningen i forbindelse med indkøring og drift skal noteres løbende i en journal, og mindst en gang hver måned indsendes til Sorø Kommune. Disse målinger skal ikke udføres akkrediterede.

Testresultater

38a. Luftrensningsystemet skal testes i overensstemmelse med den til Miljøstyrelsen indsendte og godkendte (af MELT-udvalget) testplan.

39a. Så snart testresultaterne fra test af luftrenseren foreligger skal de sendes til kommunen, med henblik på at kommunen kan vurdere, at vilkårene i miljøgodkendelsen er opfyldt.

39b. Om nødvendigt revideres vilkårene i godkendelsen efter endt testforløb.

Egenkontrol

Luftrensning

Vilkår 61-64 erstattes med:

61. SRO-anlægget skal sikre logning af luftrensningsanlæggets drift.

Som minimum skal følgende være tilgængeligt for inspektion:

Alle sensorers målinger skal kunne udskrives i kurve eller tabelform med opløsning på ikke under 5 minutter

Daglig og månedlige oversigter over anlæggets driftstid, vandtilledning, vandafledning og luft flow

Månedlige opgørelser af vandforbrug.

61a. Der skal derudover føres en logbog fra anlæggets drift som mindst skal dokumentere

Sensorkalibreringer

Tidspunkter for rengøring/ skiftning af filtre

Enhver form for driftsstof med angivelse af årsag og varighed.

En årlig opgørelse af driftstiden.

Hvis punkterne er dokumenteret i SRO-anlægget, er det fyldestgørende.

62. Der skal indgås skriftlig aftale med producenten/leverandøren om serviceeftersyn af luftrensningsanlægget. Anlægget skal kontrolleres af producenten/leverandøren mindst hver 3. måned. Kalibrering af sensorer skal foretages med den hyppighed som leverandøren forskriver. Serviceaftalen med producenten/leverandøren skal opbevares på husdyrbruget.

63. Sorø Kommune skal straks underrettes, såfremt målinger viser at vilkår 20 ikke er overholdt, luftrensningsanlægget er ude af drift i en periode på mere end 2 dage eller der er udsigt til et driftsstop udover 24 timer.

64. Logbøger og elektroniske registreringer af data, kontrolrapporter samt dokumentation for kalibreringer af sensorer skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og fremvises til tilsynsmyndigheden på forlangende. Elektroniske data skal sikres forsvarligt.

Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

Da den kemiske luftrenser overholder miljøgodkendelsens vilkår til reduktion af lugt og ammoniak er der ikke udarbejdet en miljøteknisk beskrivelse og vurdering."

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Denne afgørelse omfatter følgende fire sager om husdyrbruget på [adresse1] i Sorø Kommune:

Tilladelse af 10. juli 2014 til opførelse af en kornsilo uden miljøgodkendelse, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 274;

⁴Bekendtgørelse nr. 1280 af 8. november 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Nævnet bemærker, at det følger af den gældende husdyrgodkendelsesbekendtgørelse, bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014, § 55, stk. 1, at Natur- og Miljøklagenævnet behandler sager efter de hidtil gældende regler, når anmeldelsen eller ansøgningen om tilladelse eller godkendelse af husdyrbrug er modtaget af kommunalbestyrelsen før den 12. december 2014.

Miljøgodkendelse af 30. september 2014, jf. husdyrbruglovens § 12, stk. 2, og § 103, stk. 2;

Tilladelse af 28. april 2015, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 29; samt

⁵Bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Tillæg til miljøgodkendelsen af 11. maj 2015, jf. husdyrbruglovens § 12, stk. 3.

Sagerne er behandlet samlet i denne afgørelse.

Ifølge husdyrbruglovens § 19 skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 12 sikre, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

En godkendelse efter husdyrbruglovens § 12 skal indeholde vilkår, der sikrer, at husdyrbruget indrettes og drives på en sådan måde, at kravene i lovens § 19 opfyldes, jf. lovens § 27, stk. 1, 1. pkt.

Lugtgener

Kommunen kan ikke meddele godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, hvis det ansøgte vurderes at medføre væsentlige virkninger på miljøet, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 1, jf. stk. 3. Ved væsentlige virkninger på miljøet forstås, at det beskyttelsesniveau for bl.a. lugt, der er fastsat i bekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, overskrides.

⁶Bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Nævnet bemærker, at klagepunktet er behandlet efter de gældende regler, idet ansøgning om tillæg til miljøgodkendelse er indgivet efter den 12. december 2014, jf. note 4 ovenfor.

Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, fremgår, at der skal beregnes en geneafstand ud fra både den nye lugt-vejledning (Vejledning om godkendelse og godkendelse af husdyrbrug), og efter FMK-vejledningen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj 2002). Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Sorø Kommune har beregnet, at genekriteriet for lugt er overholdt for enkelt bolig, samlet bebyggelse og byzone. Kommunen har i sine beregninger inddraget kumulation med andre husdyrbrug og vurderet, at lugtgenekriterierne er overholdt. Da lugtgenekriterierne er overholdt, er det kommunens vurdering, at produktionen ikke vil resultere i væsentlige lugtgener.

Sorø Kommune har desuden stillet en række vilkår, der sikrer, at godkendelsens forudsætninger om produktionens størrelse kan fastholdes/kontrolleres, samt at lugtgener i forhold til omboende begrænses.

For så vidt angår brugen af kemisk luftrensning, jf. vilkår 17-25 i tillæg til miljøgodkendelsen, der erstatter miljøgodkendelsens vilkår 17-26, bestemmes det i tillæggets vilkår 19, at det kemiske luftrensningsanlæg skal levere en lugtreduktion på minimum 73 % af den lugt, der suges ud under gulvet, som indeholder 50 % af lugten; og at den samlede kombination af gulvudsug og luftvasker skal reducere lugten med 37 %. Vilkåret erstatter det helt tilsvarende vilkår 18 i miljøgodkendelsen.

Såfremt den forventede effekt ikke opnås, er der i vilkår 40-43 i miljøgodkendelsen fastsat alternative vilkår, som skal sikre, at lugt- og ammoniak-emission fastholdes på det i ansøgningen forudsatte niveau.

Natur- og Miljøklagenævnet finder, at de foretagne lugtgeneberegninger er korrekte, og nævnet finder på baggrund af de stillede vilkår ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering og fastsætte yderligere vilkår vedrørende lugt.

Nævnet bemærker dog, at de vejledende geneafstande bygger på en forudsætning om "god staldhygiejne", der erfaringsmæssigt har en vis betydning for lugtgener fra staldanlæg. Nævnet tilføjer derfor vilkår herom (nyt vilkår 37a).

Støjgener

Efter husdyrbruglovens § 23, stk. 1, nr. 3, skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12 varetage hensynet til begrænsning af eventuelle gener for naboer, bl.a. støjgener.

Sorø Kommune har i miljøgodkendelsens vilkår 16 og 47-48 fastsat vilkår om støj.

Støjgrænseværdierne i vilkår 47 er fastsat i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om ekstern støj fra virksomheder. Kommunen har vurderet, at de stillede støjvilkår kan sikre et begrænset dagligt støjniveau, og at støjgenerne fra husdyrbruget ved overholdelse af de stillede støjvilkår vil være acceptable.

I miljøgodkendelsens vilkår 16 er der fastsat vilkår om, at der ved skift af ventilationssystemer i de eksisterende stalde, skal vælges blandt de mest støjsvage på markedet, og at datablad for det valgte system skal indsendes til kommunen til godkendelse, inden anlægget etableres.

Endvidere er der i miljøgodkendelsens vilkår 48 fastsat vilkår om, at tilsynsmyndigheden én gang årligt kan kræve dokumentation for, at støjvilkår er overholdt. Dokumentation for overholdelse af støjgrænseværdierne skal udføres efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen.

Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering og fastsætte yderligere vilkår med henblik på begrænsning af støjgener fra husdyrbruget.

Fluegener

Miljøgodkendelsens vilkår 49 fastsætter, at der skal foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium.

Nævnet finder ikke grundlag for at fastsætte yderligere vilkår med henblik på at begrænse de fluegener, som husdyrbruget må forventes at påføre de omkringboende. Nævnet har herved lagt vægt på, at forebyggelse af flueplage først og fremmest kræver en god gødningshåndtering samt en generel god staldhygiejne med fjernelse af gødnings- og foderrester, jf. hertil det fastsatte nye vilkår 37a om god staldhygiejne.

Forurening af grundvandet

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 1, jf. stk. 3, kan kommunen ikke godkende et husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 12, hvis det beskyttelsesniveau for nitrat i forhold til grundvand, der er fastlagt i bekendtgørelsens bilag 3, ikke er overholdt.

⁷Bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Det anføres i miljøgodkendelsen, at al husdyrgødning fra produktionen på [adresse1] afsættes til tredjemand, idet der ikke hører udspretningsarealer til bedriften. Sorø Kommune har i vilkår 3 fastsat vilkår om, at udspretningsarealer skal godkendes af kommunen, før godkendelsen må udnyttes. Sorø Kommune har hertil - i sine bemærkninger til klagerne over miljøgodkendelsen - anført, at hensynet til grundvandsbeskyttelsen bliver varetaget i arealgodkendelsen.

Efter husdyrbruglovens § 16, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen kan godkende arealer, der ikke er omfattet af en godkendelse efter § 12, og som anvendes til afsætning af husdyrgødning fra husdyrbrug omfattet af en godkendelse efter loven. Afsætning af husdyrgødning til markarealer hos tredjemand i forbindelse med en etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug, som kommunalbestyrelsen vurderer, vil kunne påvirke miljøet væsentligt, kan ikke indgå i godkendelser efter § 12, medmindre arealet er godkendt efter § 16, stk. 1, jf. lovens § 16, stk. 2.

For godkendelser efter husdyrbruglovens § 16 gælder, at beskyttelsesniveauet vedrørende nitrat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 skal være overholdt, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 1, jf. stk. 3, 2. pkt.

Natur- og Miljøklagenævnet finder på denne baggrund - i lighed med Sorø Kommune - at beskyttelsesniveauet for nitrat i forhold til grundvand skal varetages i forbindelse med arealgodkendelsen efter husdyrbruglovens § 16.

Forsøgsteknologi og beredskabsplaner

Det fremgår af miljøgodkendelsen, at stalden opføres som en teststald, og at staldkonceptet med gulvudsug og rensning af luft skal testes med hybridventilation for at blive optaget på teknologilisten. Testperioden vil strække sig over 1-2 år. Varigheden afhænger af de opnåede testresultater.

Kommunen har i miljøgodkendelsen stillet en række vilkår i forhold til teststalden, herunder vilkår 4, vilkår 17-20 og vilkår 37-43. Det bestemmes i vilkår 4, at miljøgodkendelsen kun må udnyttes, når forudsætningerne i Miljøstyrelsens vejledende udtalelse om miljøeffekt for Agrifarms staldkoncept Intellifarm til svin følges.

For så vidt angår gyllelagunen anfører kommunen i sine bemærkninger til klagerne, at gyllelagunen ikke er en test-teknologi, og at gyllelagunen i miljøgodkendelsen er indregnet i lugtgeneregningerne, som en overdækket gyllebeholder.

Natur- og Miljøklagenævnet finder på baggrund af de foreliggende oplysninger om teststalden og gyllelagunen ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurderinger eller beregninger eller fastsætte yderligere vilkår.

Sorø Kommune har desuden i miljøgodkendelsen fastsat vilkår 45 og 46 om uheld og risici. Det bestemmes i vilkår 46, at virksomheden skal udarbejde en beredskabsplan ved miljøgodkendelsens ibrugtagning. Planen skal derfor ikke være en del af miljøgodkendelsen, men skal efterfølgende kontrolleres på tilsyn og gennemgås mindst 1 gang årligt.

Natur- og Miljøklagenævnet finder, at kommunen har fastsat tilstrækkelige vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan, og nævnet finder på denne baggrund ikke grundlag for at fastsætte yderligere vilkår.

Ammoniakpåvirkning af naturområder

Af § 11, stk. 1, i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen⁸ fremgår bl.a., at kommunalbestyrelsen ikke kan godkende husdyrbrug efter § 12 i husdyrbrugloven, hvis etableringen, udvidelsen eller ændringen vurderes at medføre væsentlige virkninger på miljøet. Ved væsentlige virkninger på miljøet forstås, at det beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat, der er fastlagt i bilag 3, jf. § 11, stk. 3.

⁸Bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, punkt A, er der fastsat et ammoniakbeskyttelsesniveau, der i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbrugloven skal anvendes ved vurderingen af, om det ansøgte vil medføre væsentlige miljøpåvirkninger. Af bekendtgørelsens bilag 3, punkt A, fremgår bl.a. følgende:

"A. Beskyttelsesniveau for ammoniak

Beskyttelsesniveauet for ammoniak er sammensat af flere elementer:

Det generelle krav om reduktion af ammoniak for husdyrbrug omfattet af § 11 og § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Den maksimale tilladte totaldeposition af ammoniak på ammoniakfølsomme naturområder omfattet af § 7 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Den maksimale tilladte merdeposition af øvrige ammoniakfølsomme naturområder efter konkret vurdering, jf. § 27, stk. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

1. Ad. a. Det generelle krav om reduktion af ammoniak for husdyrbrug omfattet af §§ 11 og 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

[...]

2. Ad. b. Den maksimale tilladte totaldeposition af ammoniak på ammoniakfølsomme naturområder omfattet af § 7 stk. 1, nr. 1 og 2, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Kategori 1-natur: De nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder, der er omfattet af § 7, stk. 1, nr. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

[...]

Kategori 2-natur: De nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper, der er beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, der er omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Det drejer sig om naturtyperne: Højmoser, lobeliesøer samt heder større end 10 ha, som er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse.

[...]

3. Ad c. Den maksimale tilladte merdeposition af øvrige ammoniakfølsomme naturområder efter konkret vurdering, jf. § 27 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Kategori 3-natur: Ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af ovenstående kategori 1- eller kategori 2-natur.

For ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af ovenstående kategori 1- eller kategori 2-natur, skal kommunen foretage en konkret vurdering af, om der skal fastsættes krav. Kommunen skal konkret vurdere følgende beskyttede, ammoniakfølsomme naturtyper uden for de internationale naturbeskyttelsesområder, der ikke er omfattet af § 7 stk. 1, nr. 1 og 2, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug: Heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter § 3 i lov om naturbeskyttelse. Kommunen skal også konkret vurdere ammoniakfølsomme skove, der er beliggende uden for de internationale naturbeskyttelsesområder.

Ved den konkrete vurdering af, om der er tale om særlige regionale eller lokale naturinteresser, og ved vurdering af om der skal stilles krav til den maksimale N-merdeposition på naturområder omfattet af kategori 3-natur, skal kommunen inddrage alle følgende 4 kriterier:

det aktuelle naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det aktuelle ammoniakfølsomme naturområde er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljø samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,

om det aktuelle område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,

det aktuelle naturområdes naturkvalitet og

kvælstofbidrag til området fra andre kilder (f.eks. markbidrag), herunder for så vidt angår skove om de gødskes.

Kriterierne inddrages med henblik på, at kommunalbestyrelsen for naturområder med særlige regionale og lokale naturinteresser alene stiller krav til en maksimal N-merdeposition, hvis området er omfattet af en af de ovennævnte udpegninger i kommuneplanen, er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, områderne modtager fra andre kilder.

Kommunen skal i sin begrundelse for at stille skærpede krav til en ammoniakfølsom naturtype omfattet af kategori 3 redegøre for naturtypens status i forhold til de ovennævnte 4 kriterier.

[...]

4. Krav til ammoniakdepositionen for de forskellige ammoniakfølsomme naturtyper, jf. kategori 1-, kategori 2- og kategori 3-natur

Tabel 3. Krav til ammoniakdepositionen i de forskellige områder. Med "totaldeposition" menes ammoniakdepositionen fra stald og lager fra hele husdyrbruget (både fra den ansøgte og eksisterende drift), mens der med "merdeposition" menes ændringen i ammoniakdepositionen fra husdyrbrugets anlæg (stald og lager) som følge af det ansøgte.

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug	Max. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, og ammoniakfølsomme skove.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om maks. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til maks. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en maks. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.

*) Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel) [...]."

Kategori 1- og 2-natur

Ifølge miljøgodkendelsen er det nærmeste Natura 2000-område habitatområde nr. 137 "Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å", som ligger ca. 5,7 km nordvest for det ansøgte staldanlæg.

Nærmeste kategori 2-natur omfattet af husdyrbruglovens § 7, stk. 1, nr. 2, er et overdrev, som ligger ca. 5,3 km nordvest for anlægget.

Kommunen har foretaget en beregning af den totale ammoniakdeposition fra anlægget til overdrevet, som viser, at den totale deposition fra produktionen til området er 0,0 kg N/ha/år.

Da afstanden til nærmeste Natura 2000-område er større end til ovenstående overdrev, har kommunen vurderet, at hverken Natura 2000-områder (kategori 1-natur) eller kategori 2-natur vil påvirkes væsentligt af produktionen på [adresse1].

Nævnet finder, at kommunens beregning af afstanden til nærmeste Natura 2000-områder og kategori 2-natur og den totale ammoniakdeposition til disse områder er korrekt. Nævnet finder på denne baggrund ikke grundlag for at tilsidesætte miljøgodkendelsen på dette punkt.

Kategori 3-natur

Kategori 3-natur udgøres af heder, moser, overdrev samt ammoniakfølsomme skove.

Det fremgår af miljøgodkendelsen, at nærmeste kategori 3-natur er en mose ca. 1.500 meter nord for anlægget. Kommunens beregninger viser, at der til denne mose sker en merbelastning på 0,1 kg N/ha/år, og at merbelastningen således er væsentlig lavere end den højest tilladte belastning.

Natur- og Miljøklagenævnet har fået foretaget en genberegning af ammoniakpåvirkningen, som viser, at merdepositionen er 0,5 kg N/ha/år. Da merdepositionen er under 1,0 kg N/ha/år finder nævnet ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering.

Sorø Kommune har endvidere undersøgt, om der inden for en afstand af 1.500 meter findes andre naturarealer beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, der evt. kunne blive påvirket af ammoniakemissionen fra anlægget i en sådan grad, at det kan ændre naturtypens tilstand.

Nævnet bemærker hertil, at husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau for ammoniak ikke omfatter bl.a. søer, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Reglerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen om ammoniakbeskyttelsesniveauet for kategori 3-natur må dog efter nævnets opfattelse forstås og administreres i lyset af reglerne i naturbeskyttelseslovens § 3 og § 65, stk. 3, og den hertil knyttede praksis. Det må således antages, at det ikke har været hensigten med ammoniakbeskyttelsesniveauet for kategori 3-natur at give kommunerne adgang til at godkende ansøgninger efter husdyrbrugloven om projekter, hvis realisering vil medføre ændringer i tilstanden af naturtyper, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, og dermed forudsætter dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, jf. § 3.

Sorø Kommune har foretaget beregninger for en række naturtyper, herunder mose, eng og sø, som er beliggende inden for en afstand af 1.500 meter fra anlægget. Kommunen har vurderet, at naturtyperne ikke vil ændre tilstand som følge af udvidelsen.

Natur- og Miljøklagenævnet har fået foretaget en genberegning af ammoniakpåvirkningen af de omhandlede naturtyper. Nævnet finder på baggrund af de foretagne beregninger ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering, hvorefter naturtyperne ikke vil ændre tilstand som følge af udvidelsen.

For så vidt angår klagers bemærkninger om støvpåvirkning fra ventilationen og håndtering af korn i høst, har kommunen vurderet, at dette ikke vil have betydning for de omkringliggende søer. Det fremgår endvidere af miljøgodkendelsen, at der i staldanlæggene er opsat overbrusningsanlæg, som kan medvirke til at binde støv, ligesom den biologiske luftvasker også bidrager til at fjerne støv fra slagtesvinestaldens afgangsluft i forbindelse med luftrensning.

Natur- og Miljøklagenævnet finder på denne baggrund ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at udvidelsen ikke vil medføre en væsentlig støvpåvirkning af omkringliggende søer.

Bilag IV-arter

Efter husdyrbruglovens § 23, stk. 1, nr. 2, skal kommunalbestyrelsen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter § 12 varetage hensynet til beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder.

Før der træffes afgørelse om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, skal der foretages en vurdering af, om det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets9 bilag IV, litra a), jf. § 11, stk. 1, nr. 1, jf. § 8, stk. 6, i habitatbekendtgørelsen10. Vurderingen skal fremgå af afgørelsen, jf. habitatbekendtgørelsens § 11, stk. 3.

⁹Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer.

¹⁰Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter med senere ændringer.

Sorø Kommune har vurderet, at projektet ikke vil medføre væsentlige negative påvirkninger af levesteder og bestande af de bilag IV-arter, herunder stor vandsalamander og markfirben, som måtte findes i området.

Natur- og Miljøklagenævnet finder på denne baggrund ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering.

Utilstrækkelige udbringningsarealer

Det fremgår af miljøgodkendelsen, at al husdyrgødning fra produktionen på [adresse1] afsættes til tredjemand, idet der ikke hører udspretningsarealer til bedriften. Sorø Kommune har i vilkår 3 fastsat vilkår om, at miljøgodkendelsen først må udnyttes i takt med, at der er tilstrækkelige udspretningsarealer til rådighed, der er godkendt efter § 16 i husdyrbrugloven.

Nævnet finder på denne baggrund ikke grundlag for at fastsætte yderligere vilkår vedrørende udbringningsarealer.

Indholdet af kommunens afgørelse om tillæg til miljøgodkendelse kræver en ny miljøgodkendelse

Sorø Kommune meddelte den 30. september 2014 miljøgodkendelse til svineproduktionen på [adresse1]. Miljøgodkendelsen omfatter bl.a. anvendelsen af en biologisk luftrenser på særlige vilkår.

Kommunen godkendte den 11. maj 2015 et tillæg til miljøgodkendelsen. Det meddelte tillæg fastsætter bl.a. vilkår for en kemisk luftrenser, som ansøger ønsker at anvende i stedet for en biologisk luftrenser.

Det fremgår af tillægget, at kommunen har vurderet, at anvendelsen af en kemisk luftrenser i stedet for en biologisk kræver et tillæg til miljøgodkendelsen; og at projektet kan gennemføres uden væsentlige påvirkninger på miljøet og uden væsentlige gener for naboer med de opstillede vilkår.

Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering eller fastsætte yderligere vilkår.

Tilladelsen af 10. juli 2014 til opførelse af kornsilo

Det anmeldte byggeri i form af en kornsilo er omfattet af anmeldeordningen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens11 § 27.

¹¹Bekendtgørelse nr. 1280 af 8. november 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Det fremgår af denne bestemmelse, at der inden etablering af bl.a. kornlagre på eksisterende husdyrbrug skal indgives anmeldelse af byggeriet til kommunen, og at alene byggeri, der er erhvervs-mæssigt nødvendigt og ligger i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, er omfattet af denne anmeldeordning.

Kommunen skal foretage en konkret vurdering af, om byggeriet er erhvervmæssigt nødvendigt og ligger i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, samt sikre sig, at det ikke kan være til skade for miljøet, herunder at de landskabelige værdier ikke tilsidesættes, jf. § 27, stk. 6. Desuden skal kommunen foretage en konkret vurdering af, om byggeriet vil kunne påvirke naboerne væsentligt, jf. stk. 7.

På baggrund af den konkrete vurdering træffer kommunen afgørelse og meddeler "enten, at det anmeldte byggeri kan bringes til udførelse, eller at der kræves en ansøgning" med henblik på meddelelse af en tilladelse eller godkendelse efter husdyrbrugloven, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 27, stk. 8 og 9. Efter nævnets opfattelse følger det heraf, at kommunen ikke i forbindelse med en anmeldelse efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 27 kan fastsætte vilkår i afgørelsen.

Sorø Kommune har vurderet, at den ansøgte silo er erhvervmæssig nødvendig, og at siloen opføres i tilknytning til den eksisterende bygningsmasse.

Kommunen har endvidere vurderet, at en ekstra silo der er fem meter lavere end de eksisterende, ikke vil påvirke landskabet væsentligt; at den ekstra kornhåndtering ikke vil medføre støvgener, udover hvad der må forventes i nærheden af større landbrugsdrift; og at ingen af naboerne således vil blive påvirket væsentligt af den nye silo.

Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering.

Natur- og Miljøklagenævnet bemærker, at den opførte silo efter det oplyste er højere og større end den ansøgte silo, som Sorø Kommune meddelte tilladelse til den 10. juli 2014. Der er imidlertid efterfølgende med miljøgodkendelsen af 30. september 2014 sket en retlig lovliggørelse af den opførte silo samt givet tilladelse til opførelse af en yderligere silo med samme størrelse og højde. Tilladelsen af 10. juli 2014 til opførelse af en kornsilo på 13,15 meter og en kapacitet på 924 m³ er således erstattet af miljøgodkendelsen af 10. juli 2014, hvorefter der kan ske opførelse af to nye gastætte kornsiloer med en højde på 18,6 meter og en samlet kapacitet på 4.000 m³.

Tilladelsen af 28. april 2015 til udvidelse af gyllelagunen

Efter § 29, stk. 1, i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen¹² kan etablering, udvidelse eller ændring af gødningsopbevaringsanlæg i form af bl.a. beholder til flydende husdyrgødning finde sted efter anmeldelse til kommunen. Anmeldelse efter stk. 1 kan kun finde sted, hvis byggeriet er erhvervmæssigt nødvendigt for driften af den pågældende bedrift som landbrugsbedrift og det placeres i umiddelbar tilknytning til hidtidige bebyggelsesarealer på den ejendom, hvorpå byggeriet opføres.

¹²Bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Et anmeldt gødningsopbevaringsanlæg, jf. stk. 1, skal endvidere opfylde en række betingelser i § 29, stk. 3 og stk. 5.

Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 29, stk. 3, at et anlæg for at kunne tillades i henhold til § 29, stk. 1, skal placeres mindst 300 meter fra visse angivne naturområder, herunder heder, moser og overdrev, som er beskyttet af § 3 i naturbeskyttelsesloven.

Sorø Kommunes afgørelse af 28. april 2015 vedrører en udvidelse af et eksisterende anlæg. Det fremgår af afgørelsen, at Sorø Kommune har vurderet, at bedriftens behov for opbevaringskapacitet imødeses bedre med en lagune på 10.000 m³. Nævnet forstår dette som en vurdering af, at den ansøgte gyllelagune er erhvervmæssig nødvendig. Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte denne vurdering.

Nævnet finder imidlertid ikke, at afstandskravene i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 29, stk. 3, pkt. 2, litra c, er overholdt, idet der er mindre end 300 meter til en mose, som er beskyttet af § 3 i lov om naturbeskyttelse.

Natur- og Miljøklagenævnet ophæver på denne baggrund Sorø Kommunes afgørelse af 28. april 2015 om tilladelse til udvidelse af gyllelagune på ejendommen [adresse1], 4180 Sorø uden miljøgodkendelse. Sagen hjemvises til fornyet behandling i kommunen.

Natur- og Miljøklagenævnet bemærker, at kommunen i et svar til nævnet af 30. oktober 2015 anfører, at udvidelsen er sket mod syd og mod øst, dvs. væk fra det registrerede moseområde. Nævnet finder ikke, at dette forhold fører til, at kommunen kan se bort fra et af kravene for tilladelse efter anmeldelsesordningen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 29.

Øvrige forhold, herunder tilsyn

I relation til klagepunkterne vedrørende husdyrbrugets manglende overholdelse af gældende vilkår og regler, bemærker nævnet, at det påhviler kommunen at føre tilsyn med, at såvel reglerne i husdyrlovgivningen, som godkendelser efter husdyrbrugloven og vilkårene heri, overholdes. Klage over den måde, hvorpå kommunen udøver tilsynspligten, kan indgives til Statsforvaltningen.

Natur- og Miljøklagenævnet kan ved afgørelser om miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven kun tage stilling til forhold, der er omfattet af husdyrbrugloven, og tager derfor ikke stilling til klagepunkterne vedrørende bl.a. smitterisiko (MRSA) og værdiforringelse af fast ejendom.

I øvrigt er der efter nævnets vurdering ikke med klagen fremkommet forhold, der kan føre til ændringer af kommunens afgørelse, jf. herved § 12 a i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

På denne baggrund stadfæster Natur- og Miljøklagenævnet Sorø Kommunes afgørelser af 10. juli 2014 (NMK-134-00093) og 11. maj 2015 (NMK-132-00757) om h.h.v. tilladelse til opførelse af kornsilo og tillæg til miljøgodkendelse af svineproduktionen på ejendommen [adresse1], 4180 Sorø.

Endvidere stadfæster Natur- og Miljøklagenævnet Sorø Kommunes afgørelse 30. september 2014 (NMK-132-00718) om miljøgodkendelse til udvidelse af svineproduktionen på ejendommen [adresse1], 4180 Sorø, med tilføjelse af følgende vilkår:

37a. På husdyrbruget skal der til stadighed opretholdes en god staldhygiejne.

Endelig ophæver Natur- og Miljøklagenævnet Sorø Kommunes afgørelse af 28. april 2015 (NMK-134-00098) om tilladelse til udvidelse af gyllelagune på ejendommen [adresse1], 4180 Sorø. Sagen hjemvises til fornyet behandling i kommunen.

Natur- og Miljøklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Natur- og Miljøklagenævnet • Rentemestervej 8 • 2400 København NV • 72 54 10 00 • CVR: 18 21 09 32 • EAN: 5798000865006 • nmkn@nmkn.dk (mailto:nmkn@nmkn.dk?subject=Natur- og Miljøklagenævnets Afgørelsesportal)